

CHARTA OECUMENICA

Opdaterede retningslinjer for det voksende samarbejde mellem kirkerne i Europa

Revideret udgave 2025

Udgivet af

Rådet for de Europæiske Bispekonferencer (CCEE)
og Konferencen for Europæiske Kirker (KEK).

Oversat af Folkekirkens Mellemkirkelige Råd.

FOLKEKIRKENS
MELLEMKIRKELIGE RÅD

Indholdsoversigt

Forord og anbefaling ..... s. 3

Introduktion og generelle bemærkninger ..... s. 5

I. VI TROR PÅ "ÉN HELLIG, ALMINDELIG OG APOSTOLISK KIRKE".... s. 7

1. Kaldet sammen til enhed i troen ..... s. 7

II. PÅ VEJ MOD DEN SYNLIGE ENHED MELLEM KIRKERNE ..... s. 9

2. At lytte til Guds ord og bede sammen ..... s. 9

3. At bevæge sig mod hinanden ..... s. 10

4. At vidne sammen ..... s. 11

5. At fortsætte i dialog og handle sammen ..... s. 12

6. Unge i kirkerne og økumenien ..... s. 14

III. MØDESTEDER I EUROPA ..... s. 15

7. At deltage i opbygningen af Europa i en verden i forandring ..... s. 15

8. At styrke relationerne til jøder og jødedom ..... s. 17

9. At styrke relationen til muslimer og islam ..... s. 18

10. At engagere sig med andre religioner og livsanskuelser ..... s. 18

IV. OMRÅDER FOR FÆLLES ANSVAR OG ENGAGEMENT I EUROPA .. s. 20

11. At stræbe efter fred og forsoning ..... s. 20

12. At værne om skaberværket ..... s. 21

13. At vandre sammen med migranter, flygtninge og fordrevne ..... s. 22

14. At engagere sig i nye teknologier ..... s. 24

Forord og anbefaling

"Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden"

Konferencen for Europæiske Kirker (KEK) og Rådet for de Europæiske Bispekonferencer (CCEE) er taknemmelige for det voksende fællesskab mellem kirkerne i Europa siden underskrivelsen af Charta Oecumenica i 2001. I mere end to årtier har Chartaet spillet en vigtig rolle i at støtte og forme økumeniske udviklinger i mange dele af Europa.

Charta Oecumenica er blevet modtaget forskelligt af kirkerne i Europa. I nogle regioner har det været brugt i begrænset omfang; i andre har det udgjort et fundament for økumeniske drøftelser og samarbejde. Chartaet har været brugt til at etablere økumeniske partnerskaber eller aftaler, inspirere projekter og arrangementer samt bidrage til gensidig anerkendelse af dåben mellem kirker på regionalt niveau.

Siden Charta Oecumenica første gang blev underskrevet i 2001, har Europa, kirkerne og økumenien ændret sig. I lyset af disse udviklinger har vi erkendt behovet for at opdatere teksten. Denne opdatering afspejler vores fortsatte håb om og arbejde for en dybere enhed i mangfoldigheden mellem vores kirker, idet vi lytter til Kristi bøn om, "at de alle må være ét" (Joh 17,21).

Vi takker for tillid og venskab, for mulighederne for at lytte til Guds ord sammen og for at vidne og handle i fællesskab. Samtidig erkender og beklager vi de fortsatte splittelser mellem kirkerne og vores menneskelige mangler i tro, kærlighed og håb. Vi vedtager dette opdaterede Charta i tillid til, at Gud vil lede os på vej mod et dybere fællesskab og større forståelse og vil støtte os i vores fælles ansvar – ikke kun for hinanden, men også for Europas og verdens fremtid.

"Jesus Kristus, den ene Kirkes Herre, er vores største håb om forsoning og fred. I hans navn forpligter vi os til at fortsætte på den fælles vej i Europa. Vi beder om Guds vejledning gennem Helligåndens kraft. Må Gud gøre os fuldkomne i enhver god gerning og tage imod os som mennesker forenet i Faderens, Sønnens og Helligåndens enhed. Amen."

Som præsidenter for Konferencen for Europæiske Kirker og Rådet for de Europæiske Bispekonferencer anbefaler vi denne opdaterede version af Charta Oecumenica til alle kirker og bispekonferencer i Europa, så den kan vedtages og tilpasses i deres lokale sammenhænge.

Med denne anbefaling underskriver vi hermed den opdaterede version af Charta Oecumenica onsdag den 5. november 2025, på 1700-året for det første økumeniske koncil, Nikæa-koncilet.

Rom, 5. november 2025

+ Nikitas

Ærkebiskop af Thyateira og Storbritannien

Præsident for Konferencen for Europæiske Kirker

+ Gintaras Grušas

Ærkebiskop af Vilnius

Præsident for Rådet for Europæiske Bispekonferencer

Introduktion og generelle bemærkninger

Ønsket om at udarbejde en opdateret version af Charta Oecumenica hænger sammen med de mange forandringer, som Europa, kirkerne og økumenien har gennemgået i løbet af de sidste to årtier. Som kristne ser vi håbefuldt mod fremtiden, fordi vi lever i forventningen om Guds rige – endnu ikke fuldt kommet, men allerede nærværende i denne verden. Vi – underskrivere af Chartaet, KEK og CCEE – anerkender frugterne af Kristi evangelium i vores samfund. Ikke desto mindre erkender vi også, at klimakrisen er blevet mere akut; at krig, fordrivelse, fattigdom, populisme, misbrug af religion og mange andre sammenhængende udfordringer har forårsaget stor lidelse og utryghed. Den hastige teknologiske udvikling har ændret vores virkelighed på måder, vi stadig forsøger at forstå. Europa bliver samtidig mere sekulariseret, og i de fleste områder kan kirkernes rolle ikke længere tages for givet. Dette tab af indflydelse har mange årsager, herunder manglende troværdighed som følge af personlig og strukturel synd i kirkerne.

I denne situation er behovet for økumenisk udveksling blevet endnu tydeligere. Vores mission i dag er at vidne om vores tro ved at indgå i dialog – også ud over de mellemkirkelige relationer – og ved at tjene Europas befolkninger, fra Atlanterhavet til Uralbjergene, fra Nordkap til Middelhavet. I lighed med dette brede syn på Europa vidner Chartaet om Kristi ene universelle Kirke, som kommer til udtryk i mange lokale kirkers liv. Vi inviterer alle kirker, kirkesamfund, økumeniske organer og initiativer til at tilslutte sig det opdaterede Charta.

Det opdaterede Charta følger en ny struktur, der begynder med vores tro, vores lytten til Guds ord og vores fælles vidnesbyrd. Derefter identificerer det snitflader og afslutter med de områder, hvor vi deler ansvar og engagement i Europa. Nogle af disse områder krævede tilføjelse af nye kapitler, nemlig om fred og forsoning, om migration og om ny teknologi. I erkendelse af den centrale rolle, som unge altid har spillet i kirkerne og i økumenien, har vi dedikeret et selvstændigt kapitel til unge og deres

deltagelse. Derudover indeholder det opdaterede Charta flere og mere detaljerede forpligtelser. Disse afspejler væksten i økumeniske relationer, men også deres forskellighed. Det ledsages af konkrete anbefalinger til kirker og økumeniske aktører om at tage praktiske skridt og bruge Chartaet som helhed eller delvist, afhængigt af deres kontekst, situation og behov.

Selvom revisionen blev ledet af en fælles arbejdsgruppe fra KEK og CCEE, viste kirker og økumeniske organisationer over hele Europa stor interesse og engagement i den høringsproces, der formede denne reviderede tekst. Deres omfattende og dybtgående arbejde, deres indsigtsfulde kommentarer og deres nuancerede og konstruktive svar har været afgørende for revideringen. Deres bidrag vidner om, hvilke frugter der kan komme af arbejdet med teksten og dens forpligtelser. Vi håber, at dette engagement fortsætter.

Som tidligere beskriver det opdaterede Charta Oecumenica grundlæggende økumeniske forpligtelser for alle kirker i Europa, hvoraf retningslinjer og forpligtelser udspringer. Chartaet har til formål at fremme en økumenisk kultur præget af dialog og samarbejde på alle niveauer af kirkelivet og at levere fælles kriterier for denne kultur. Vi anerkender dog, at Chartaet ikke har forpligtende eller dogmatisk status og heller ikke er juridisk bindende. Dets autoritet og formål ligger i de europæiske kirkers og økumeniske organisationers frivillige engagement i at bruge, tilpasse og implementere den på måder, der er passende og frugtbare i forskellige sammenhænge. Denne opdaterede version ønsker at videreføre ånden og arven fra det oprindelige Charta Oecumenica og bidrage til dets fortsatte relevans og anvendelighed.

I. VI TROR PÅ "ÉN HELLIG, ALMINDELIG OG APOSTOLISK KIRKE"

"…stræb.. efter at fastholde Åndens enhed med fredens bånd: ét legeme og én ånd, ligesom I jo også blev kaldet til ét håb; én Herre, én tro, én dåb; én Gud og alles fader, som er over alle, gennem alle og i alle" (Ef 4,3–6).

1. Kaldet sammen til enhed i troen

Med Jesu Kristi evangelium, ifølge vidnesbyrdet i Den Hellige Skrift og som udtrykt i den økumeniske nikæno-konstantinopolitanske trosbekendelse fra 325/381, tror vi på én Gud, "Faderen, den Almægtige, himlens og jordens skaber"; én Herre, Jesus Kristus, som i sin inkarnation, korsfæstelse og opstandelse åbenbarer Guds kærlighed og forsoningens mysterium for os; og på Helligånden, "livgiver", som drager os ind i fællesskab (*koinonia*) med ham og med hele Guds folk. Fordi vi bekender "én, hellig, almindelig og apostolisk kirke", er vores fremmeste økumeniske opgave at lade denne enhed træde frem.

I lydighed mod Kristi sidste sendelse og drevet af Helligånden (Apg 2,46–47) er vi rede til at "prædike evangeliet for hele skabningen" (Mk 16,15) – og til at forkynde det sammen. Vi tror og erfarer allerede nu, at denne forkyndelse (kerygma) er et vægtigt tegn på og en kilde til vores enhed, som altid er en Guds gave.

Dog findes der forskelle, som er hindringer for den synlige enhed, heriblandt uenigheder om vores forståelse af Kirken, af sakramenterne og af tjenesten. Det smerter os, for vi ved, at det, vi deler, er dybere og større end alt det, som skiller os.

Vi forpligter os til

- at følge den apostolske formaning til enhed og at intensivere vores søgen efter et fælles discipelskab i Kristus;
- at omvende os og søge tilgivelse og forsoning, idet vi gør alt for at overvinde de splittelser, der adskiller kirkerne;
- at skelne og omfavne den mangfoldighed, som åbenbarer Guds rige vilje;
- at fortsætte søgen efter Jesu Kristi Kirkes synlige enhed i den ene tro, i lydighed mod Guds ord i Skriften og under Helligåndens vejledning – med kurs mod gensidig anerkendelse af dåben, eukaristisk fællesskab samt fælles vidnesbyrd og tjeneste.

II. PÅ VEJ MOD DEN SYNLIGE ENHED MELLEM KIRKERNE

"Deraf kan alle vide, at I er mine disciple: hvis I har kærlighed til hinanden" (Joh 13,35).

2. At lytte til Guds ord og bede sammen

Den økumeniske bevægelse er Helligåndens værk, som opmuntrer troende og kirker til at vokse i kærlighed til hinanden og til at svare på kaldet til enhed. Den lever af vores lytten til Guds ord og af at lade Helligånden virke i og gennem os. I kraft af Guds nåde søger mange forskellige initiativer – gennem bøn og gudstjeneste – at uddybe det åndelige fællesskab mellem kirkerne og at bede for Kristi Kirkes synlige enhed.

I viden om, at "i den ene Ånd blev vi alle døbt til ét legeme" (1 Kor 12,13), glæder vi os over håbstegn: Vi lytter til Guds ord sammen, nogle bruger fælles bibeloversættelser og tekstrækker. Vi beder med de ord, Herren selv har lært os. Vi studerer Bibelen sammen. Vi fejrer gudstjeneste sammen, samles til økumeniske bønner og markerer i fællesskab Bedeugen for kristen enhed. På trods af betydelige bestræbelser for gæstfrihed og fællesskab omkring nadveren består der dog fortsat adskillelse. Kristne kirker og familier på tværs af kirkeskel lever med denne smerte.

Vi forpligter os til

- at lytte til Helligånden og at dele åndelige gaver;

- at læse og studere Skriften og sammen søge at forstå Guds ord;
- at lære at kende og værdsætte tilbedelse og andre former for åndeligt liv, som praktiseres af andre kirker;
- at mødes for at bede med og for hinanden og for kristen enhed;
- at fortsætte bevægelsen mod gensidig gæstfrihed og fællesskab i nadveren;
- at opmuntre til brugen af fælles bibeloversættelser og salmebøger.

3. At bevæge sig mod hinanden

I evangeliets ånd ønsker vi at vidne om kristen enhed og fællesskab. Ikke desto mindre erkender vi vores historiske og aktuelle splittelser, som hindrer vores fælles vidnesbyrd over for verden. Vi anerkender, at menneskelig skyld, mangel på kærlighed og misbrug af troen og kirken til politiske eller selviske formål har skadet troværdigheden i vores vidnesbyrd i alvorlig grad. Økumeni begynder derfor med, at vores hjerter fornyes, så en kultur præget af kærlighed, gæstfrihed og tillid kan vokse frem.

Grundfæstet i Jesu Kristi evangelium søger vi forsoning med hinanden og med vores historie. Vi fortsætter med at uddybe forståelsen af hinandens teologier og traditioner.

Vi forpligter os til

- at bidrage til fælles studier af vores historie, til bearbejdning af erindringer og til forsoning;
- at arbejde hen imod ophævelse af gensidige fordømmelser;

- at overvinde fristelserne til selvtilstrækkelighed, isolation, ligegyldighed eller fordomme inden for hver kirke;
- at fortsætte bestræbelserne for dybere forståelse mellem kristne traditioner og at engagere os i økumeniske dialoger;
- at fremme økumenisk åbenhed og samarbejde i diakonalt arbejde, sociale retfærdighedsinitiativer samt i kristen og teologisk uddannelse, træning og forskning.

4. At vidne sammen

Forkyndelsen af evangeliet begynder med vidnesbyrd i både ord og handling. Vi konstaterer Europas nyere historie præget af sekularisering, pluralisme og individualisme. Vi ser også de komplekse og forskelligartede relationer mellem stat og religion i de europæiske lande. Derfor er det afgørende at vidne på måder, der er engagerende og tilpasset forskellige kontekster og behov.

Vi tror, at menneskelig værdighed og frihed udspringer af, at vi er skabt i Guds billede. Vores vidnesbyrd respekterer derfor den grundlæggende religionsfrihed. Det betyder, at vi afholder os fra at presse mennesker til at konvertere gennem moralsk eller materielt pres, og samtidig hindrer vi ingen i at opsøge troen af egen fri vilje.

Et troværdigt vidnesbyrd kræver, at vi sammen deler evangeliet og ikke er i konkurrence med hinanden. Det er vigtigt at leve og forkynde evangeliet i fællesskab i familier, blandt venner, på arbejdspladser, i menigheder, i uddannelse, i sjælesorg – både i personlige møder og i digitale rum. Forkyndelsen i det offentlige rum bør give vejledning og støtte til mennesker, der kæmper med etiske, sociale og politiske spørgsmål.

Vidnesbyrd kræver også, at vi ærligt erkender vores egne fejl. Vi bekender derfor, at vores kirker har handlet syndigt og skandaløst og dermed har forvoldt stor skade. En væsentlig del af vores vidnesbyrd er derfor at arbejde for heling af de sår, som er blevet påført sårbare medlemmer af vores kirker.

Vi forpligter os til

- at opsøge kirker i vores sammenhæng, som vi endnu ikke har relationer til, og åbent søge muligheder for fælles vidnesbyrd og samarbejde;
- at dele vidnesbyrd og evangelisation med andre kirker og indgå aftaler, der fremmer gensidig tillid og undgår skadelig konkurrence og risiko for ny splittelse;
- at opretholde retten til tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed;
- at bidrage aktivt til anerkendelsen og støtten til dem, der har lidt, ved at lytte til deres historier og værdsætte deres erindringer;
- at afsløre misbrug, stille gerningsmænd og de, som dækker over dem, til ansvar;
- at etablere kulturer præget af imødekommenhed, beskyttelse, venlighed, sandhed og fred.

5. At fortsætte i dialog og handle sammen

I de seneste årtier har vi – ledt af Helligånden – bevæget os langt i dialogen og mødet mellem vores kirker. Mange kristne fra forskellige kirketraditioner lever side om side i deres nabolag, på arbejdspladser og i deres familier og interagerer i venskab. Familier på tværs af kirkeskel er blevet en kilde til inspiration gennem deres måde at udleve en økumenisk hverdag, idet de både belyser udfordringer og viser veje frem.

Bilaterale og multilaterale økumeniske organer er blevet oprettet og opretholdt på lokalt, regionalt, nationalt og internationalt niveau. De har frembragt dokumenter og aftaler af stor betydning, som har hjulpet vores kirker med teologisk refleksion og ressourceudvikling til fælles handling. Vi takker Herren for det, der er opnået.

På europæisk niveau er det nødvendigt at styrke samarbejdet mellem Konferencen for Europæiske Kirker (KEK), Rådet for de Europæiske Bispekonferencer (CCEE) og andre interkonfessionelle kirkeorganisationer. Det er også vigtigt at inddrage globale kirkelige perspektiver i disse samtaler.

Hvis der opstår konflikter mellem eller inden for kirker og kirkefamilier, bør bestræbelser på mægling og fred initieres og støttes. Det er vigtigt at reagere med ærlighed, ydmyghed, anger og et tydeligt engagement i Kristi frigørende evangelium over for enhver tendens til ekstremisme, polarisering eller misbrug af religion. Vi erkender, at der stadig findes uenigheder, som skaber vanskeligheder i vores dialog, men vi styrkes af den vej, vi allerede har vandret sammen.

Vi forpligter os til

- at leve og handle sammen på alle niveauer af kirkelivet, når forholdene tillader det, og der ikke foreligger tvingende trosmæssige og samvittighedsmæssige grunde imod det;
- at fortsætte i grundig og samvittighedsfuld dialog på mange niveauer mellem vores kirker og at fremme modtagelsen og implementeringen af økumeniske dokumenter;
- at støtte og styrke økumeniske netværk, religiøse fællesskaber og græsrodsbevægelser;
- at beskytte religiøse minoriteters rettigheder, håndtere misforståelser og overvinde fordomme mellem majoritets- og minoritetskirker;
- at fremme dialog og drøfte kontroversielle spørgsmål om tro og etik i lyset af evangeliet.

6. Unge i kirkerne og økumenien

Unge er ikke blot kirkernes fremtid – de er kirkernes nutid. De er vitale medlemmer af Kirken (1 Tim 4,12) og bringer perspektiver og energi, der hjælper kirkerne med at imødekomme nutidens udfordringer. Samtidig gør sekulariseringen og lavere tillid til religiøse institutioner det sværere for unge at få et tilhørsforhold og at blive meningsfuldt inkluderet i kirkeligt og økumenisk arbejde.

Økumeniske processer og fejringer involverer ofte ikke unge på en integreret måde, bl.a. fordi sprog og kultur ikke afspejler deres verden. Ikke desto mindre oplever mange unge troende i dag, at det at være kristen også betyder at være økumenisk. På vejen mod den synlige enhed må vi sikre, at unge både finder og former rum for fællesskab, åndelig vækst, socialt ansvar og meningsfuld dialog.

Vi forpligter os til

- at integrere unge, deres erfaringer og forventninger i alle aspekter af kirkelivet og aktivt støtte deres deltagelse i beslutningsprocesser og initiativer ledt af unge;
- at skabe muligheder – i samarbejde med unge – for åndelig vækst og lederudvikling gennem ungdomsprogrammer, mentorordninger og uddannelse;
- at styrke relationerne mellem generationerne i og mellem kirkerne og fremme gensidig læring og forståelse;
- at arbejde for unges rettigheder og trivsel i samfundet, herunder uddannelse, beskæftigelse, retfærdighed mellem generationerne og mental sundhed.

III. MØDESTEDER I EUROPA

"Salige er de, som stifter fred, for de skal kaldes Guds børn" (Matt 5,9).

7. At deltage i opbygningen af Europa i en verden i forandring

Kirkerne forstår deres engagement i opbygningen af Europa som en del af deres mission. Europas enhed er en frugt af de mange rigdomme, der opstår gennem folkeslagenes mangfoldighed. Den kristne tro har bidraget til europæiske kulturer og værdier og er uløseligt forbundet med Europas historie. Samtidig bekender vi, at kristne ikke formåede at forhindre lidelse og ødelæggelse, som europæere har påført andre, både inden for og uden for Europas grænser.

Vi er overbeviste om, at kristendommens åndelige arv udgør en stærk kilde til inspiration og berigelse for Europa. Baseret på vores kristne tro arbejder vi for et humant og socialt bevidst Europa, hvor menneskerettigheder og de grundlæggende værdier om fred, retfærdighed, frihed, tolerance, deltagelse og solidaritet (Es 1,17) præger samfundet. Ligeledes insisterer vi på respekten for livet; betydningen af menneskelige relationer, herunder ægteskab og familie; den særlige opmærksomhed på de fattige; viljen til at tilgive; og udøvelsen af barmhjertighed i alt.

Vi fordømmer enhver form for vold mod mennesker, især mod de mest sårbare og minoriteter. Kirkerne har et særligt ansvar for at sikre, at de i deres lære ikke fastholder kvinder og børn i situationer med vold og overgreb. Vi anerkender vores ansvar for at skabe trygge og beskyttende rum for sårbare mennesker, mennesker med handicap og marginaliserede grupper og for at fremme retfærdighed og lighed for alle.

Kristne i Europa er en del af den globale menneskeheds familie. Vi betragter mangfoldigheden af vores regionale, nationale, kulturelle og religiøse traditioner som en rigdom. Men forskellige baggrunde kan føre til uenigheder om etik og tro. Som kristne er vi kaldet til at møde hinanden i en lyttende, afsøgende og kærlig ånd. Vi bør værdsætte relationer og venskaber med samarbejdspartnere fra andre dele af verden. Håbet om at opbygge en mere retfærdig verden og et mere retfærdigt Europa må følges af bevidstheden om, at menneskelig indsats alene ikke er nok uden Guds nåde.

Vi forpligter os til

- at bidrage til Europas enhed ved at identificere og modvirke geopolitiske og socioøkonomiske skel;
- at opmuntre til deltagelse i demokratiske processer til gavn for det fælles bedste;
- at formulere kirkernes bekymringer og visioner i fællesskab og bringe dem frem for europæiske institutioner;
- at modarbejde enhver tendens til dehumanisering og mangel på respekt for menneskeliv og fremme ethvert menneskes værdighed – især de sårbares;
- at styrke kvinders position i kirke og samfund og arbejde for deres lige rettigheder;
- at fordømme religiøs ekstremisme og alt, der truer samhørigheden mellem mennesker;
- at afvise misbrug af religion og kirke til etniske, nationalistiske, politiske eller populistiske formål;
- at modvirke former for nationalisme, som fører til undertrykkelse af folk og minoriteter, og forpligte os til at fremme ikke-voldelige strategier og løsninger og til at forsvare menneske- og mindretalsrettigheder;
- at afvise eurocentriske holdninger og samtidig tage vores ansvar for hele menneskehedens velvære på os.

8. At styrke relationerne til jøder og jødedom

Vi er forbundet med det jødiske folk i et unikt fællesskab. Jødisk-kristne relationer udgør en vigtig del af enhver kristens identitet. Jøderne er Guds pagtsfolk, en pagt som Gud aldrig har ophævet. De er stadig "elskede" og udvalgte; "for Guds nådegaver og kald kan ikke tages tilbage." De er den levende rod, som bærer og nærer os (Rom 11,18.28–29). "Fra dem er Messias kommet som menneske" (Rom 9,5). Det jødiske folk er ikke blevet erstattet af den kristne kirke, Den Hebraiske Bibel er ikke blevet erstattet af Det Nye Testamente, og den første pagt er ikke blevet erstattet af den nye.

Vi anerkender den voksende bevidsthed om det dybe bånd mellem kristne og jøder som en gave fra Helligånden. Vi kan læse Bibelen sammen og beriges af hinandens fortolkninger.

Vi beklager og fordømmer alle former for antisemitisme, alle udslag af had og forfølgelse. Vi beder Gud om tilgivelse for antijødiske holdninger blandt kristne og beder jøder om forsoning. Sammen med dem må kristne være vogtere af mindet om jødisk tilstedeværelse og jødisk arv i Europa – en arv, som næsten blev udslettet under Holocaust.

Vi forpligter os til

- at modarbejde alle former for antisemitisme og antijudaisme i kirke og samfund;
- at søge og styrke dialog med jøder på alle niveauer og sigte mod fælles jødisk-kristne initiativer og aktiviteter i Europa og globalt;
- at styrke bevidstheden om jødisk arv i vores teologi og liturgi;
- at genoverveje liturgiske, kateketiske og homiletiske tekster for at fjerne erstatningsteologiske elementer;
- at afstå fra institutionel proselyterende mission til jøder, samtidig med at vi altid er rede til at aflægge personligt vidnesbyrd om Jesus.

9. At styrke relationerne til muslimer og islam

For jøder, kristne og muslimer er Abraham en grundfigur. Kristne deler troen på én barmhjertig Gud med muslimer. Både vores fælles træk og vores forskelle kan hjælpe os til at forstå hinanden bedre. Vi er taknemmelige for de mange former for interreligiøs dialog, som finder sted i hverdagsliv, handling, teologisk udveksling og religiøs erfaring. Refleksioner over forholdet mellem islam og kristendom hjælper kristne til at udvikle relationer inden for de abrahamitiske religioner.

Muslimer og kristne deler både en historie og en nutid i Europa. Den har både rummet fredeligt samliv og naboskab og smertefulde erfaringer, krige og gensidige fordomme. For at øge forståelsen og forbedre sameksistensen opmuntrer vi til flere møder mellem kristne og muslimer og til styrkelse af muslimsk-kristen dialog på alle niveauer.

Vi forpligter os til

- at søge og fremme dialog med muslimer på alle niveauer og finde fælles anliggender for fælles handling i Europa og globalt;
- at modarbejde fjendtlighed og fordomme mod islam i kirke og samfund samt diskrimination mod muslimer på institutionelt og individuelt plan;
- at arbejde sammen med muslimer for fred, mod ekstremisme og mod misbrug af religion.

10. At engagere sig med andre religioner og livsanskuelser

Det åndelige landskab i Europa forandrer sig konstant og rummer en mangfoldighed af religiøse traditioner, ikke-konfessionelle livssyn, nye religiøse bevægelser og østlige religioner. Samtidig er et stigende antal mennesker sekulære, ateistiske, religiøst uinteresserede eller tilhører andre filosofiske retninger. Alligevel kan vi leve og handle sammen ud fra fælles bekymringer og ansvar for hinanden og samfundet.

Vi anerkender, at kristne kirker må overveje nøje, hvilke grupper de vil og kan indgå i seriøs dialog med. Hvor dialog er mulig, bør vi styrke gensidig forståelse og opbygge relationer. I respekt for hinanden tager vi hinandens kritiske spørgsmål alvorligt og arbejder for samtaler præget af ordentlighed.

Vi forpligter os til

- at fremme interkulturel og interreligiøs læring som grundlag for gensidig respekt og fredelig sameksistens;
- at arbejde for tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed med målet om at forme Europa i fællesskab inden for rettighedernes og almenvellets rammer;
- at være åbne for dialog med alle mennesker med redelige hensigter og forfølge fælles anliggender – som i sig selv er et vidnesbyrd om vores kristne tro.

IV. OMRÅDER FOR FÆLLES ANSVAR OG ENGAGEMENT I EUROPA

"Hvor er det godt og herligt, når brødre sidder sammen!" (Sl 133,1).

11. At stræbe efter fred og forsoning

Historien viser, at krig ikke er et effektivt middel til at løse konflikter mellem nationer. Selvom ikke-voldelige løsninger altid er at foretrække, erkender vi, at vi nogle gange står over for den tragiske virkelighed, hvor valget står mellem at lade vold fortsætte eller at bruge magt for at standse den. Som kirker må vi bede Gud om fred som hans gave og samtidig erkende, at fred også skal bygges aktivt – dag for dag – gennem retfærdige og kærlige handlinger.

Fred er ikke blot fravær af krig. Der findes ingen sand fred uden ordentlighed, retfærdighed, sandhed og solidaritet. Derfor bekræfter vi, at krig og vold er et nederlag for menneskeheden, og at respekt for menneskelig værdighed og ukrænkelige rettigheder kun kan garanteres i fred og gennem fred. Vi omvendes til fred, når vi "smeder sværd om til plovjern" (Es 2,4).

Kristus lærer os at elske vores fjender (Matt 5,44). Vores tro lader os ikke fortvivle over vores modstandere. Vi identificerer ikke mennesker med deres fejl, og vi mister ikke håbet for nogen. Forsoning indebærer både at bede om tilgivelse og at give den – samt at finde passende oprejsning. At stræbe efter fred og forsoning betyder at skabe rum, hvor mennesker af god vilje kan mødes, være rede til oprigtig og vedvarende dialog og gøde jorden for nye skridt i retning af retfærdighed og fredelig sameksistens.

Vi forpligter os til

- at arbejde for fred i Europa og i hele verden som mennesker skabt i Guds billede og af fredens Herre;
- at forblive uforfærdede i mødet med krig ved at skabe rum, hvor mennesker kan mødes og samarbejde;
- at bruge religiøse ressourcer til heling og fred – gerne i samarbejde med andre grupper;
- at fremme, støtte og opmuntre processer for forsoning og tilgivelse, og altid prioritere ikke-voldelige tilgange til konfliktløsning.

12. At værne om skaberværket

I troen på Gud, som elsker alle skabninger, anerkender vi taknemmeligt skaberværkets gave, naturens værdi og skønhed og vores totale afhængighed af skaberværket for hele vores eksistens. Vi begræder den overudnyttelse af jordens goder, som fører til økologisk krise, fordi vi glemmer deres begrænsede natur og kommende generationers behov.

Den økologiske krise viser et åndeligt og etisk svigt i vores kristne kald til at leve i den rette relation til den skabte verden – inklusive vores medmennesker. Den kræver et svar, der er rodfæstet i vores liturgi, tilbedelse og efterfølgelse. I troen på Helligåndens livgivende og frelsende nærvær i skaberværket erkender vi behovet for et økologisk kursskifte, så vi kan genoprette vores forhold til hele skaberværket – idet vi husker, at Kristus er "al skabnings førstefødte." (Kol 1,15).

Det er et fælles kald at vi må arbejde for bæredygtige løsninger til alles bedste. Idet vi er ansvarlige over for Gud, må vi udvikle fælles kriterier med henblik på at bedømme, hvad der er etisk forsvarligt for både nutidens og fremtidens generationer – uden at læne os ensidigt op ad teknologiske løsninger. Vi opfordrer alle kristne til at værne om deres

lokalsamfund og miljø, og dermed beskytte vores fælles hjem. For at udtrykke vores ærbødighed og taknemmelighed over Skaberens gerning opfordrer vi kirkerne til at fejre skaberværket liturgisk året rundt – særligt på Skabelsens Dag (1. september) og i Skabelsestiden.

Vi forpligter os til

- at ændre vores forståelse af skaberværket, så vi går fra at ville eje til at betragte, reflektere og erkende vores totale afhængighed af den skabte verden;
- at arbejde for omvendelse af vores adfærd – personligt, kirkeligt, fællesskabeligt, politisk – for at værne og fremme skaberværket;
- at virke sammen for en mere retfærdig og bæredygtig livsstil, præget af mådehold og ansvarlig brug af de ressourcer, Gud har betroet os og kommende generationer;
- at støtte kirkelige organisationer og økumeniske netværk, som arbejder for større indsigt i skaberværket og dets beskyttelse;
- at støtte lokalsamfund, der rammes af klimaforandringer, tab af biodiversitet og andre konsekvenser af miljømæssig omstilling.

13. At vandre sammen med migranter, flygtninge og fordrevne mennesker

Migration forandrer Europas og de europæiske kirkers landskaber. Migration kan skyldes økonomiske forhold, politiske situationer, ønsket om at finde arbejde, forfølgelse, tvungen fordrivelse eller klimaforandringer. Blandt dem, der bevæger sig, findes flygtninge, asylansøgere, økonomiske migranter og mange andre grupper. Vi anerkender, at tvungen eller ufrivillig migration medfører dyb lidelse, tab og brud med hjemlandet. I troen på ethvert menneskes værdighed og rettigheder fordømmer vi

enhver form for tvungen migration, moderne slaveri og især menneskehandel – alt dette betragter vi som forbrydelser mod menneskeheden. Vi lover at møde ofrene med respekt og medmenneskelighed og at give dem muligheden for at skabe sig et nyt liv.

Samtidig erkender vi kompleksiteten i migrationssituationen. Bibelen minder os om "den fremmede" (5 Mos 10,18) og Jesus' egne erfaringer med fordrivelse (Matt 2,13–23; 25,35). Vi følger den kristne forpligtelse til at udvise gæstfrihed og derfor opfordrer vi alle til at tage imod, beskytte, fremme og integrere migranter.

Migration til og inden for Europa har skabt multikulturelle og multireligiøse samfund, som har ændret de etniske, sociale, kulturelle og kirkelige landskaber. Samtidig efterlader migration ofte store tomrum i oprindelseslandene og deres kirker.

Alligevel beriger migration også værtslandenes kulturelle og religiøse diversitet. Mange lokale kristne fællesskaber skylder deres eksistens til tilstedeværelsen af migranter. I kontekster præget af frygt – både hos lokale og migranter – opfordrer vi kirkerne til at skabe mødesteder og fremme en kultur præget af solidaritet, tillid og gensidig respekt. Religiøse ressourcer, kunst og kultur har et stort potentiale for at binde mennesker sammen på tværs af forskelligheder.

Vi forpligter os til

- at arbejde sammen om diakoni og fremme en kultur præget af gæstfrihed og solidaritet;
- at engagere os i forandrende handlinger, der afspejler kristne værdier som retfærdighed, kærlighed og inklusion;
- at tilbyde sjælesorg, social og juridisk støtte, fællesskabsopbygning og hjælp til fredeligt samliv og gensidig respekt;

- at samarbejde med – eller om nødvendigt udfordre – politiske institutioner med henblik på at fremme migranters rettigheder, påvirke politik, beskytte menneskerettigheder og skabe opmærksomhed om strukturelle udfordringer;
- at stå imod fremmedfrygt og negative fremstillinger af migranter og modarbejde enhver form for tvungen migration samt tilbyde beskyttelse og tryghed til dem, der har behov.

14. At engagere sig i nye teknologier

Vi bekræfter, at menneskelig intelligens er en gave fra Gud, og at vi er kaldet til at bruge den til Guds ære (Sl 8,5–9). Vi anerkender, at videnskab og teknologi – både fascinerende og skræmmende – er produkter af menneskelig kreativitet, som former vores forhold til verden, hinanden og os selv.

Kunstig intelligens og andre autonome digitale systemer, kloning og menneskelig forbedring samt nye kommunikationsformer forandrer sociale relationer, samfundets strukturer og forvaltningen af både menneskelige og naturlige ressourcer. De påvirker i stigende grad vores daglige liv, ofte med konsekvenser, vi endnu ikke fuldt forstår. Dette gælder personlige relationer, uddannelse, offentlig administration, politik og vores forhold til miljøet.

I mødet med den rivende teknologiske udvikling understreger vi behovet for at styre teknologi til det fælles bedste – og undgå, at den bidrager til øget had, polarisering eller spredning af løgne og frygt. Forventninger og bekymringer må afbalanceres af Jesu vision for det gode liv, respekt for menneskelig værdighed og vigtigheden af relationer. Uden dette risikerer vi øget fremmedgørelse, voksende ulighed og koncentration af viden og rigdom hos få – med alvorlige konsekvenser for demokratier og fredelig sameksistens. Kirker og kristne skal ikke dæmonisere ny teknologi, men se potentialet i den og fremme kritisk refleksion og ansvarlighed.

Vi forpligter os til

- at styrke digital dannelse og kritisk brug af teknologi, så mennesker kan forstå og anvende teknologiske værktøjer ansvarligt;
- at opmuntre til dialog mellem kirker, offentlige aktører og industrien om etiske, politiske, økonomiske og sociale spørgsmål knyttet til nye teknologier;
- at fremme udviklingen af etiske rammer og retningslinjer for brugen af nye og fremvoksende teknologier;
- at støtte løbende evaluering af teknologiens etiske konsekvenser og sikre, at teknologisk udvikling fremmer det fælles gode, er forankret i en stræben efter sandheden og respekterer alle menneskers værdighed.

Konferencen for
Europæiske Kirker

Ecumenical Centre
rue Joseph II, 174
BE-1000 Bruxelles
Belgien

Rådet for de Europæiske
Bispekonferencer

CCEE
Via della Pigna, 13A
00186 Rom
Italien